

DOI: <https://doi.org/10.52714/dthu.sch.3440.1971>

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC MÔN KHOA HỌC TỰ NHIÊN Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ PHƯỜNG LONG AN, TỈNH TÂY NINH

Đoàn Đỗ Thùy Dương^{1*} và Phạm Minh Giản²

¹*Học viên cao học, Trường Đại học Đồng Tháp, Việt Nam*

²*Khoa Giáo dục chính trị và Quản lý giáo dục, Trường Sư phạm,
Trường Đại học Đồng Tháp, Việt Nam*

**Tác giả liên hệ, Email: thuyduongdoando051287@gmail.com*

Lịch sử bài báo

Ngày nhận: 21/5/2026; Ngày nhận chỉnh sửa: 17/6/2026; Ngày duyệt đăng: 25/6/2026

Tóm tắt

Nghiên cứu khảo sát thực trạng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở phường Long An, tỉnh Tây Ninh trong bối cảnh triển khai Chương trình giáo dục phổ thông 2018. Nghiên cứu sử dụng phương pháp khảo sát bằng bảng hỏi đối với 80 cán bộ quản lý và giáo viên, kết hợp phỏng vấn để thu thập thêm thông tin định tính. Nội dung khảo sát tập trung vào bốn chức năng quản lý: lập kế hoạch, tổ chức thực hiện, chỉ đạo và kiểm tra, đánh giá. Kết quả nghiên cứu cho thấy công tác quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên tại các trường đã đạt được những kết quả tích cực trên các chức năng quản lý. Tuy nhiên, một số hạn chế vẫn còn tồn tại ở việc sử dụng cơ sở vật chất, thiết bị dạy học; hỗ trợ giáo viên thực hiện dạy học tích hợp; phối hợp chuyên môn liên môn và sử dụng kết quả kiểm tra, đánh giá để cải tiến hoạt động dạy học. Kết quả nghiên cứu góp phần cung cấp cơ sở thực tiễn cho việc đề xuất các biện pháp nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở trường trung học cơ sở.

Từ khóa: *Chương trình giáo dục phổ thông 2018, môn Khoa học tự nhiên, quản lý hoạt động dạy học, trường trung học cơ sở.*

Trích dẫn: Đoàn, Đ. T. D., & Phạm, M. G. (2026). Thực trạng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở phường Long An, tỉnh Tây Ninh. *Tap chí Khoa học Đại học Đồng Tháp*, 15(03S), 100-110. <https://doi.org/10.52714/dthu.sch.3440.1971>

Copyright © 2026 The author(s). This work is licensed under a CC BY-NC 4.0 License.

CURRENT MANAGEMENT OF NATURAL SCIENCE TEACHING ACTIVITIES IN LOWER SECONDARY SCHOOLS IN LONG AN WARD, TAY NINH PROVINCE

Doan Do Thuy Duong^{1*} and Pham Minh Gian²

¹*Postgraduate, Dong Thap University, Cao Lanh 870000, Vietnam*

²*Faculty of Political Education and Education Management,
School of Education, Dong Thap University, Cao Lanh 870000, Vietnam*

**Corresponding authors, Email: thuyduongdoando051287@gmail.com*

Article history

Received: 21/5/2026; Received in revised form: 17/6/2026; Accepted: 25/6/2026

Abstract

This study investigates the current management of Natural Science teaching activities in lower secondary schools in Long An Ward, Tay Ninh Province, within the context of implementing the 2018 General Education Curriculum. The study employed a questionnaire survey among 80 administrators and teachers, combined with interviews to collect qualitative data. The investigation focused on four management functions: planning, organizing, directing, and evaluating teaching activities. The findings indicate that the management of Natural Science teaching activities has achieved positive outcomes across the major management functions. However, several limitations remain regarding the use of facilities and teaching equipment, support for teachers in implementing integrated teaching, interdisciplinary professional collaboration, and the use of evaluation results to improve teaching activities. The findings provide practical evidence for proposing measures to enhance the effectiveness of managing Natural Science teaching activities in lower secondary schools.

Keywords: *2018 General Education Curriculum, integrated teaching, lower secondary schools, Natural Science, teaching activity management.*

1. Giới thiệu

Trong giai đoạn hiện nay, giáo dục Việt Nam đang đứng trước yêu cầu đổi mới căn bản và toàn diện nhằm đáp ứng sự phát triển nhanh chóng của khoa học, công nghệ và nhu cầu nhân lực chất lượng cao trong thời kỳ hội nhập quốc tế. Trước bối cảnh đó, việc nghiên cứu và quản lý hiệu quả hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở (THCS) có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, bởi đây là môn học tích hợp nhiều lĩnh vực (Vật lý, Hóa học, Sinh học) nhằm giúp học sinh hiểu biết về thế giới tự nhiên, phát triển năng lực nhận thức, tư duy logic, năng lực giải quyết vấn đề và vận dụng kiến thức vào thực tiễn.

Điều 5, Luật Giáo dục năm 2019 nêu rõ: “Hoạt động giáo dục phải đảm bảo phát triển toàn diện cho người học về đức, trí, thể, mỹ và kỹ năng cơ bản, hình thành năng lực và phẩm chất công dân, đáp ứng yêu cầu phát triển của đất nước và hội nhập quốc tế” khẳng định vai trò của quản lý hoạt động dạy học như một yếu tố quyết định để hiện thực hóa mục tiêu giáo dục toàn diện (Quốc hội, 2019). Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 của Ban Chấp hành Trung ương khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo cũng nhấn mạnh nhiệm vụ “Đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy học, phương pháp thi, kiểm tra, đánh giá kết quả giáo dục theo hướng phát triển năng lực và phẩm chất người học; tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý và dạy học” (Ban chấp hành Trung ương Đảng, 2013). Ngoài ra, Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Chương trình giáo dục phổ thông mới đã xác định rõ mục tiêu, nội dung và định hướng phương pháp dạy học môn Khoa học tự nhiên theo hướng phát triển năng lực, trong đó yêu cầu các cơ sở giáo dục phải xây dựng kế hoạch và triển khai quản lý hoạt động dạy học một cách đồng bộ, hiệu quả (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018).

Bên cạnh đó Phạm & cs. (2022) cho rằng hoạt động trải nghiệm là một bộ phận quan trọng của quá trình dạy học môn Khoa học tự nhiên, góp phần phát triển năng lực vận dụng kiến thức, tư duy khoa học và kỹ năng giải quyết vấn đề cho học sinh. Nghiên cứu đã làm rõ các nội dung quản lý hoạt động trải nghiệm như quản lý kế hoạch, quản lý nội dung và hình thức tổ chức, quản lý điều kiện bảo đảm và đánh giá kết quả hoạt động. Nghiên cứu của Nguyễn và Nguyễn (2023) đã nhấn mạnh sự cần thiết phải đổi mới công tác quản lý theo hướng tăng cường hỗ trợ chuyên môn cho giáo viên, phát huy vai trò của tổ chuyên môn và đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý dạy học. Tác giả Huỳnh & cs. (2023) đã chỉ ra rằng nhiều giáo viên còn lúng túng trong việc lựa chọn nội dung tích hợp, thiết kế hoạt động học tập và tổ chức thí nghiệm thực hành.

Những hạn chế này đặt ra yêu cầu cấp thiết đối với công tác quản lý nhà trường trong việc bồi dưỡng năng lực chuyên môn, tăng cường chỉ đạo và hỗ trợ giáo viên thực hiện hiệu quả hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên

Qua tổng quan các nghiên cứu trong và ngoài nước có thể nhận thấy rằng, các công trình đã tập trung vào ba hướng chính: (1) nghiên cứu quản lý môi trường và quá trình dạy học môn Khoa học tự nhiên; (2) nghiên cứu ứng dụng công nghệ số, học liệu số và các hình thức tổ chức dạy học hiện đại; (3) nghiên cứu thực trạng dạy học và quản lý dạy học môn Khoa học tự nhiên trong bối cảnh triển khai Chương trình giáo dục phổ thông 2018. Các nghiên cứu đều khẳng định vai trò quan trọng của công tác quản lý trong việc bảo đảm chất lượng dạy học, hỗ trợ giáo viên và nâng cao hiệu quả triển khai chương trình giáo dục.

Trong những năm gần đây, các trường THCS phường Long An, tỉnh Tây Ninh đã quan tâm triển khai dạy học môn Khoa học tự nhiên theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018. Tuy nhiên, công tác quản lý hoạt động dạy học môn học này vẫn còn một số hạn chế về lập kế hoạch, tổ chức thực hiện, chỉ đạo chuyên môn và kiểm tra, đánh giá. Mặc dù đã có nhiều nghiên cứu về dạy học và quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên, song các nghiên

cứu chủ yếu tập trung vào từng khía cạnh riêng lẻ như quản lý hoạt động trải nghiệm, đổi mới phương pháp dạy học, giáo dục STEM hoặc ứng dụng công nghệ số. Chưa có công trình nào khảo sát một cách hệ thống thực trạng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên theo đầy đủ các chức năng quản lý (lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra, đánh giá) tại các trường THCS phường Long An, tỉnh Tây Ninh trong bối cảnh triển khai Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

Xuất phát từ khoảng trống nghiên cứu nêu trên, bài viết tập trung khảo sát và phân tích thực trạng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường THCS phường Long An, tỉnh Tây Ninh theo các chức năng quản lý gồm lập kế hoạch, tổ chức thực hiện, chỉ đạo và kiểm tra, đánh giá; từ đó cung cấp cơ sở thực tiễn cho việc đề xuất các định hướng nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động dạy học môn học này trong giai đoạn hiện nay.

2. Nội dung

2.1. Khái quát về hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên và quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở trường trung học cơ sở

Theo Chương trình giáo dục phổ thông môn Khoa học tự nhiên ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT, môn Khoa học tự nhiên ở cấp THCS được xây dựng theo hướng dạy học tích hợp, phát triển trên nền tảng của các lĩnh vực Vật lý, Hóa học, Sinh học và Khoa học Trái đất, nhằm hình thành cho học sinh năng lực nhận thức khoa học, năng lực tìm hiểu tự nhiên và năng lực vận dụng kiến thức vào thực tiễn (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018). Theo quan điểm của Nguyễn (2020), dạy học môn Khoa học tự nhiên ở THCS cần được tổ chức theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động và năng lực khám phá của học sinh, trong đó học sinh được tham gia quan sát, thí nghiệm, nêu giả thuyết, giải thích hiện tượng và vận dụng kiến thức vào giải quyết các tình huống thực tiễn. Như vậy, Hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở trường THCS là quá trình sư phạm có mục đích, được tổ chức có kế hoạch nhằm giúp học sinh hình thành kiến thức khoa học tích hợp, phát triển năng lực tư duy, thực hành, vận dụng và phẩm chất khoa học theo yêu cầu Chương trình giáo dục phổ thông.

Theo Đặng và Phạm (2022) quản lý là hoạt động tổ chức, điều hành, phối hợp và kiểm tra nhằm duy trì sự ổn định và thúc đẩy sự phát triển của hệ thống. Tác giả đặc biệt nhấn mạnh vai trò của quản lý trong việc tạo ra động lực phát triển bền vững cho tổ chức, nhất là trong lĩnh vực giáo dục. Trần (2016) cho rằng quản lý là quá trình tác động có ý thức, có định hướng và có kế hoạch của chủ thể quản lý lên đối tượng quản lý nhằm sử dụng có hiệu quả các nguồn lực để đạt mục tiêu đã đề ra. Quan điểm này nhấn mạnh tính khoa học, tính mục tiêu và vai trò điều phối của chủ thể quản lý trong toàn bộ quá trình hoạt động của tổ chức. Từ các quan niệm trên, có thể hiểu một cách khái quát rằng: *Quản lý là một quá trình tác động có mục đích, có tổ chức và có định hướng của chủ thể quản lý đến các nguồn lực và đối tượng quản lý thông qua các chức năng quản lý nhằm đạt được mục tiêu của tổ chức một cách hiệu quả và bền vững.*

Theo Nguyễn và Nguyễn (2012), quản lý hoạt động dạy học là sự tác động có tổ chức, có mục tiêu của chủ thể quản lý đến quá trình dạy học nhằm đảm bảo hoạt động dạy của giáo viên và hoạt động học của học sinh vận hành đồng bộ, đạt mục tiêu giáo dục đã xác định. Trên cơ sở đó, quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở trường THCS được hiểu là sự tác động của hiệu trưởng, tổ chuyên môn và các lực lượng quản lý trong nhà trường đến quá trình tổ chức dạy học môn học tích hợp này. Như vậy, quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở trường THCS là quá trình có mục đích, có kế hoạch của nhà quản lý nhằm tổ chức, chỉ đạo, điều phối và kiểm tra các hoạt động dạy học, bảo đảm mục tiêu chương trình, phát triển năng lực, tư duy khoa học, kỹ năng thực hành và phẩm chất học sinh một cách hiệu quả.

Khác với các môn học đơn môn, quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở trường THCS có những yêu cầu đặc thù do đây là môn học được xây dựng theo hướng tích hợp giữa các lĩnh vực Vật lý, Hóa học và Sinh học. Đồng thời Đặng (2024) cho rằng việc quản lý chặt chẽ và hiệu quả các hoạt động dạy học môn khoa học tự nhiên trở nên hết sức quan trọng, như một phần không thể thiếu trong nỗ lực nâng cao chất lượng dạy học của bộ môn khoa học tự nhiên nói riêng và chất lượng giáo dục học sinh nói chung. Vì vậy, nhà trường không chỉ quản lý hoạt động dạy học theo các chức năng chung mà còn cần chú trọng tổ chức sinh hoạt chuyên môn liên môn, hỗ trợ giáo viên thực hiện dạy học tích hợp, phối hợp sử dụng thiết bị thực hành, thí nghiệm và bảo đảm các điều kiện phục vụ hoạt động trải nghiệm, nghiên cứu khoa học của học sinh.

2.2. Khái quát về tổ chức khảo sát thực trạng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên

Nghiên cứu được thực hiện nhằm khảo sát thực trạng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường THCS phường Long An, tỉnh Tây Ninh theo các chức năng quản lý gồm lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra, đánh giá.

Đối tượng khảo sát gồm 80 cán bộ quản lý và giáo viên tại 08 trường THCS thuộc phường Long An, tỉnh Tây Ninh, bao gồm hiệu trưởng, phó hiệu trưởng, tổ trưởng chuyên môn và giáo viên giảng dạy môn Khoa học tự nhiên.

Nghiên cứu sử dụng phương pháp điều tra bằng phiếu hỏi kết hợp phỏng vấn nhằm thu thập dữ liệu về thực trạng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên. Dữ liệu khảo sát được xử lý bằng phần mềm Microsoft Excel để tính điểm trung bình (ĐTB) và độ lệch chuẩn (ĐLC) của các nội dung khảo sát.

Nghiên cứu sử dụng thang đo Likert 5 mức để đánh giá các nội dung khảo sát, gồm: 1,00-1,80: Kém; 1,81-2,60: Trung bình; 2,61-3,40: Khá; 3,41-4,20: Tốt; 4,21-5,00: Rất tốt.

Bên cạnh dữ liệu định lượng, nghiên cứu còn tiến hành phỏng vấn sâu CBQL01, CBQL02, CBQL03 và GV01, GV02, GV03 là cán bộ quản lý và giáo viên giảng dạy môn Khoa học tự nhiên tại các trường THCS ở phường Long An, tỉnh Tây Ninh nhằm bổ sung dữ liệu định tính, góp phần làm rõ hơn các kết quả khảo sát thực tiễn. Nội dung phỏng vấn tập trung vào các vấn đề liên quan đến công tác lập kế hoạch, tổ chức thực hiện, chỉ đạo chuyên môn và kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên trong bối cảnh triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

2.3. Thực trạng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở phường Long An, tỉnh Tây Ninh

2.3.1. Thực trạng lập kế hoạch hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở phường Long An, tỉnh Tây Ninh

Bảng 1. Thực trạng lập kế hoạch hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở phường Long An, tỉnh Tây Ninh

STT	Nội dung khảo sát	ĐTB	ĐLC	Thứ bậc
1	Phân tích các căn cứ pháp lý và chương trình môn Khoa học tự nhiên	3,83	0,82	1
2	Xây dựng mục tiêu và chỉ tiêu cụ thể cho hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên	3,56	0,74	5
3	Phân công nhiệm vụ và xây dựng kế hoạch chuyên môn cho giáo viên	3,59	0,79	3

STT	Nội dung khảo sát	ĐTB	ĐLC	Thứ bậc
4	Xây dựng kế hoạch nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức dạy học	3,68	0,84	2
5	Lập kế hoạch sử dụng cơ sở vật chất, thiết bị và học liệu dạy học	3,58	0,81	4
6	Xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá và điều chỉnh hoạt động dạy học	3,40	0,88	6
ĐTB chung		3,61		

Kết quả khảo sát ở Bảng 1 cho thấy công tác lập kế hoạch hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường THCS phường Long An, tỉnh Tây Ninh được cán bộ quản lý và giáo viên đánh giá ở mức tốt, với điểm trung bình chung đạt 3,61. Các nội dung khảo sát có độ lệch chuẩn dao động từ 0,74 đến 0,88, phản ánh mức độ đánh giá tương đối thống nhất giữa các đối tượng khảo sát.

Nội dung được đánh giá cao nhất là “Phân tích các căn cứ pháp lý và chương trình môn Khoa học tự nhiên” (ĐTB = 3,83), cho thấy các nhà trường đã quan tâm triển khai Chương trình giáo dục phổ thông 2018 và các văn bản chỉ đạo liên quan. Bên cạnh đó, việc xây dựng kế hoạch nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức dạy học cũng được đánh giá tương đối tích cực (ĐTB = 3,68), phản ánh sự quan tâm của nhà trường đối với đổi mới hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh.

Tuy nhiên, nội dung “Xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá và điều chỉnh hoạt động dạy học” có điểm trung bình thấp nhất (ĐTB = 3,40), cho thấy công tác kiểm tra, đánh giá và điều chỉnh kế hoạch dạy học vẫn còn những hạn chế nhất định. Kết quả phỏng vấn GV02 cho biết “*giáo viên xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá theo định hướng phát triển năng lực còn gặp khó khăn do giáo viên chưa thật sự quen với các yêu cầu đổi mới trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018*”. Bên cạnh đó, việc lập kế hoạch sử dụng cơ sở vật chất và học liệu dạy học tuy đã được quan tâm nhưng vẫn chưa thật sự đồng bộ giữa các trường, ảnh hưởng nhất định đến hiệu quả tổ chức hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên.

Kết quả này tương đồng với nghiên cứu của Nguyễn và Nguyễn (2023) khi cho rằng công tác lập kế hoạch dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường THCS nhìn chung được thực hiện tương đối tốt nhờ có sự chỉ đạo thống nhất từ Chương trình giáo dục phổ thông 2018. Tuy nhiên, việc xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá theo định hướng phát triển năng lực vẫn là nội dung còn nhiều khó khăn do giáo viên đang trong quá trình thích ứng với yêu cầu đổi mới dạy học và đánh giá học sinh. Điều này cho thấy bên cạnh việc xây dựng kế hoạch, các nhà trường cần tăng cường hỗ trợ giáo viên trong thiết kế công cụ đánh giá và sử dụng kết quả đánh giá để điều chỉnh hoạt động dạy học.

2.3.2. *Thực trạng tổ chức kế hoạch hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở*

Bảng 2. Kết quả khảo sát thực trạng tổ chức hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở phường Long An, tỉnh Tây Ninh

STT	Nội dung khảo sát	ĐTB	ĐLC	Thứ bậc
1	Tổ chức triển khai kế hoạch dạy học môn Khoa học tự nhiên đến đội ngũ giáo viên	3,71	0,84	1

STT	Nội dung khảo sát	ĐTB	ĐLC	Thứ bậc
2	Tổ chức phân công giảng dạy và phối hợp chuyên môn giữa các giáo viên	3,58	0,76	5
3	Tổ chức các hoạt động dạy học trên lớp và ngoài lớp học theo kế hoạch	3,59	0,74	4
4	Tổ chức sử dụng cơ sở vật chất, thiết bị và học liệu phục vụ dạy học	3,49	0,88	6
5	Tổ chức bồi dưỡng chuyên môn và hỗ trợ giáo viên trong quá trình thực hiện kế hoạch	3,71	0,83	1
6	Tổ chức theo dõi, giám sát và điều chỉnh quá trình thực hiện kế hoạch	3,61	0,79	3
ĐTB chung		3,62		

Kết quả khảo sát ở Bảng 2 cho thấy công tác tổ chức hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường THCS phường Long An, tỉnh Tây Ninh được đánh giá ở mức tốt, với điểm trung bình chung đạt 3,62. Các nội dung khảo sát có độ lệch chuẩn dao động từ 0,74 đến 0,88, phản ánh mức độ đánh giá tương đối thống nhất giữa cán bộ quản lý và giáo viên.

Hai nội dung được đánh giá cao nhất là “*Tổ chức triển khai kế hoạch dạy học môn Khoa học tự nhiên đến đội ngũ giáo viên*” và “*Tổ chức bồi dưỡng chuyên môn và hỗ trợ giáo viên trong quá trình thực hiện kế hoạch*” với ĐTB được đánh giá đạt 3,71. Kết quả này cho thấy các nhà trường đã quan tâm phổ biến kế hoạch dạy học, đồng thời bước đầu chú trọng công tác hỗ trợ và bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên nhằm đáp ứng yêu cầu triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Nội dung “*Tổ chức theo dõi, giám sát và điều chỉnh quá trình thực hiện kế hoạch*” được đánh giá ở mức tốt với ĐTB đạt 3,61. Điều này cho thấy sự quan tâm của cán bộ quản lý đối với việc bảo đảm tiến độ và chất lượng hoạt động dạy học.

Tuy nhiên, nội dung “*Tổ chức sử dụng cơ sở vật chất, thiết bị và học liệu phục vụ dạy học*” được cán bộ quản lý và giáo viên đánh giá ở mức khá với ĐTB đạt 3,49. Điều này cho thấy việc khai thác và sử dụng các điều kiện phục vụ dạy học môn Khoa học tự nhiên vẫn còn những hạn chế nhất định. Kết quả phỏng vấn cho thấy một số giáo viên cho rằng thiết bị phục vụ thực hành, thí nghiệm ở một số trường chưa thật sự đồng bộ, gây khó khăn trong tổ chức các hoạt động dạy học tích hợp và trải nghiệm cho học sinh (GV03). Bên cạnh đó, sự phối hợp chuyên môn giữa giáo viên các phân môn Vật lý, Hóa học và Sinh học tuy đã được thực hiện nhưng vẫn còn gặp khó khăn ở một số trường, ảnh hưởng nhất định đến hiệu quả tổ chức dạy học môn Khoa học tự nhiên theo định hướng tích hợp hiện nay.

Kết quả khảo sát cho thấy những khó khăn trong tổ chức hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên chủ yếu tập trung ở việc bảo đảm các điều kiện thực hiện dạy học tích hợp. Kết quả này phù hợp với nghiên cứu của Huỳnh & cs. (2023), khi các tác giả cho rằng nhiều giáo viên còn gặp khó khăn trong việc lựa chọn nội dung tích hợp, tổ chức hoạt động thực hành và khai thác thiết bị dạy học. Điều này cho thấy yêu cầu đổi mới chương trình không chỉ đặt ra đối với giáo viên mà còn đòi hỏi nhà trường phải tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, đẩy mạnh sinh hoạt chuyên môn liên môn và xây dựng cơ chế phối hợp hiệu quả giữa giáo viên các lĩnh vực khoa học tự nhiên nhằm nâng cao chất lượng tổ chức dạy học môn học này. Một điểm đáng chú ý là các nội dung liên quan đến tổ chức và bồi dưỡng chuyên môn được đánh giá cao hơn nội dung bảo đảm điều kiện thực hiện. Điều này cho thấy sự chênh lệch nhất định giữa yêu cầu đổi mới dạy học và khả năng đáp ứng về cơ sở vật chất, thiết bị dạy học tại các nhà trường hiện nay.

2.3.3. *Thực trạng chỉ đạo hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở*

Bảng 3. Kết quả khảo sát thực trạng chỉ đạo hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở phường Long An, tỉnh Tây Ninh

STT	Nội dung khảo sát	ĐTB	ĐLC	Thứ bậc
1	Chỉ đạo thống nhất nhận thức và định hướng dạy học môn Khoa học tự nhiên	3,66	0,73	3
2	Chỉ đạo đổi mới phương pháp và hình thức tổ chức dạy học	3,74	0,86	1
3	Chỉ đạo thực hiện nội dung, tiến độ và chất lượng dạy học theo kế hoạch	3,58	0,81	4
4	Chỉ đạo công tác kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh	3,73	0,75	2
5	Chỉ đạo bồi dưỡng, hỗ trợ và khích lệ đội ngũ giáo viên	3,41	0,89	6
6	Chỉ đạo phối hợp các lực lượng giáo dục và huy động nguồn lực hỗ trợ dạy học	3,58	0,80	4
ĐTB chung		3,62		

Kết quả khảo sát ở Bảng 3 cho thấy công tác chỉ đạo hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường THCS phường Long An, tỉnh Tây Ninh được đánh giá ở mức tốt với ĐTB chung đạt 3,62. Các nội dung khảo sát có độ lệch chuẩn dao động từ 0,73 đến 0,89, phản ánh mức độ đánh giá tương đối thống nhất giữa cán bộ quản lý và giáo viên.

Nội dung được đánh giá cao nhất là “Chỉ đạo đổi mới phương pháp và hình thức tổ chức dạy học” (ĐTB = 3,74), cho thấy các nhà trường đã quan tâm chỉ đạo giáo viên đổi mới phương pháp giảng dạy theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh. Bên cạnh đó, nội dung “Chỉ đạo công tác kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh” cũng được đánh giá khá tích cực (ĐTB = 3,73), phản ánh sự quan tâm của cán bộ quản lý đối với việc đổi mới kiểm tra, đánh giá trong quá trình triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

Tuy nhiên, nội dung “Chỉ đạo bồi dưỡng, hỗ trợ và khích lệ đội ngũ giáo viên” có điểm trung bình thấp nhất (ĐTB = 3,41), cho thấy công tác hỗ trợ và tạo động lực cho giáo viên trong quá trình triển khai dạy học môn Khoa học tự nhiên vẫn còn những hạn chế nhất định. Kết quả phỏng vấn cho thấy một số giáo viên cho rằng việc dạy học tích hợp giữa các phân môn Vật lý, Hóa học và Sinh học còn tạo áp lực đối với giáo viên khi phải đảm nhiệm những nội dung ngoài chuyên môn đào tạo ban đầu (GV03). Bên cạnh đó, việc huy động các nguồn lực hỗ trợ hoạt động dạy học tuy đã được quan tâm nhưng hiệu quả triển khai giữa các trường vẫn chưa thật sự đồng đều.

Kết quả khảo sát cho thấy một trong những thách thức nổi bật đối với công tác chỉ đạo hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên hiện nay là việc hỗ trợ giáo viên thích ứng với yêu cầu dạy học tích hợp. Kết quả này tương đồng với nghiên cứu của Huỳnh & cs. (2023), khi các tác giả chỉ ra rằng nhiều giáo viên THCS còn gặp khó khăn trong việc lựa chọn nội dung tích hợp, thiết kế hoạt động học tập và tổ chức các hoạt động thực hành, thí nghiệm. Điều này cho thấy công tác chỉ đạo của nhà trường không chỉ dừng lại ở việc triển khai kế hoạch và kiểm tra chuyên môn mà cần chú trọng hơn đến hoạt động tư vấn, hỗ trợ, bồi dưỡng và tạo động lực nghề nghiệp cho giáo viên trong quá trình thực hiện chương trình mới. Một điểm

đáng chú ý là nội dung “Chỉ đạo bồi dưỡng, hỗ trợ và khích lệ đội ngũ giáo viên” có điểm trung bình thấp nhất trong nhóm nội dung khảo sát. Kết quả này phản ánh rằng những khó khăn trong triển khai môn Khoa học tự nhiên hiện nay không hoàn toàn xuất phát từ nhận thức hay kế hoạch chỉ đạo mà chủ yếu liên quan đến năng lực thực hiện dạy học tích hợp của giáo viên và cơ chế hỗ trợ chuyên môn trong nhà trường.

2.3.4. Thực trạng kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở phường Long An, tỉnh Tây Ninh

Bảng 4. Kết quả khảo sát thực trạng kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở phường Long An, tỉnh Tây Ninh

STT	Nội dung khảo sát	ĐTB	ĐLC	Thứ bậc
1	Kiểm tra việc thực hiện kế hoạch và chương trình dạy học môn Khoa học tự nhiên	3,71	0,82	2
2	Kiểm tra hoạt động giảng dạy và tổ chức các hoạt động học tập của giáo viên	3,55	0,84	3
3	Kiểm tra việc sử dụng cơ sở vật chất, thiết bị và học liệu dạy học	3,45	0,89	5
4	Đánh giá kết quả học tập và sự tiến bộ của học sinh	3,76	0,78	1
5	Đánh giá và điều chỉnh hoạt động dạy học	3,55	0,81	3
ĐTB chung		3,60		

Kết quả khảo sát ở Bảng 4 cho thấy công tác kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường THCS phường Long An, tỉnh Tây Ninh được đánh giá ở mức tốt, với điểm trung bình chung đạt 3,60. Các nội dung khảo sát có độ lệch chuẩn dao động từ 0,78 đến 0,89, phản ánh mức độ đánh giá tương đối thống nhất giữa cán bộ quản lý và giáo viên.

Nội dung được đánh giá cao nhất là “Đánh giá kết quả học tập và sự tiến bộ của học sinh” (ĐTB = 3,76), tiếp đến là “Kiểm tra việc thực hiện kế hoạch và chương trình dạy học môn Khoa học tự nhiên” (ĐTB = 3,71). Kết quả này cho thấy các nhà trường đã quan tâm đến việc theo dõi kết quả học tập của học sinh và kiểm tra tiến độ thực hiện chương trình, kế hoạch dạy học. Đây là những nội dung quan trọng nhằm bảo đảm hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên được triển khai theo đúng yêu cầu của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

Tuy nhiên, nội dung “Kiểm tra việc sử dụng cơ sở vật chất, thiết bị và học liệu dạy học” có điểm trung bình thấp nhất (ĐTB = 3,45), cho thấy việc kiểm tra, giám sát quá trình khai thác thiết bị, phòng học bộ môn và học liệu phục vụ dạy học vẫn còn hạn chế. Qua trao đổi phỏng vấn, CBQL02 cho rằng “*việc kiểm tra sử dụng thiết bị dạy học chưa được thực hiện thường xuyên do điều kiện cơ sở vật chất giữa các trường chưa đồng đều và giáo viên còn gặp khó khăn khi tổ chức các hoạt động thực hành, thí nghiệm tích hợp*”. Bên cạnh đó, việc sử dụng kết quả kiểm tra, đánh giá để điều chỉnh hoạt động dạy học tuy đã được quan tâm nhưng chưa thật sự phát huy đầy đủ vai trò phản hồi nhằm cải tiến chất lượng dạy học môn Khoa học tự nhiên.

Kết quả khảo sát cho thấy công tác kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên tại các trường THCS đã được triển khai tương đối thường xuyên; tuy nhiên, việc sử dụng kết quả kiểm tra, đánh giá để điều chỉnh và cải tiến hoạt động dạy học vẫn còn là khâu hạn chế. Điều này cho thấy hoạt động kiểm tra, đánh giá hiện nay chủ yếu tập trung vào chức

năng giám sát và kiểm soát, trong khi chức năng phản hồi và cải tiến chất lượng chưa được phát huy đầy đủ. Trong bối cảnh triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, việc tăng cường sử dụng kết quả kiểm tra, đánh giá như một nguồn thông tin phản hồi để điều chỉnh kế hoạch, nội dung và phương pháp dạy học là yêu cầu cần thiết nhằm nâng cao chất lượng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên.

2.3.5. Thảo luận kết quả nghiên cứu

Kết quả nghiên cứu cho thấy công tác quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường THCS phường Long An, tỉnh Tây Ninh được triển khai tương đối tốt trên các chức năng quản lý gồm lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra, đánh giá. Kết quả này phù hợp với xu hướng chung được ghi nhận trong các nghiên cứu của Nguyễn (2023), Nguyễn và Nguyễn (2023) khi cho rằng việc triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 đã thúc đẩy các nhà trường quan tâm hơn đến công tác quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên.

Tuy nhiên, nghiên cứu cũng chỉ ra một số khó khăn mang tính đặc thù của môn học tích hợp này. Các hạn chế tập trung ở việc sử dụng cơ sở vật chất, thiết bị dạy học; phối hợp chuyên môn giữa giáo viên các lĩnh vực khoa học tự nhiên; hỗ trợ giáo viên thực hiện dạy học tích hợp và sử dụng kết quả kiểm tra, đánh giá để cải tiến hoạt động dạy học. Những kết quả này phản ánh khoảng cách nhất định giữa yêu cầu đổi mới của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 với điều kiện thực hiện tại các nhà trường.

Một phát hiện đáng chú ý của nghiên cứu là những khó khăn trong quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên không xuất hiện riêng lẻ ở từng chức năng quản lý mà có mối liên hệ chặt chẽ với nhau. Những hạn chế về cơ sở vật chất, thiết bị dạy học và năng lực thực hiện dạy học tích hợp của giáo viên đã tác động đồng thời đến công tác lập kế hoạch, tổ chức thực hiện, chỉ đạo và kiểm tra, đánh giá. Điều này cho thấy việc nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên cần được thực hiện đồng bộ trên tất cả các chức năng quản lý.

3. Kết luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy công tác quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở các trường THCS phường Long An, tỉnh Tây Ninh được triển khai tương đối tốt trên các chức năng quản lý gồm lập kế hoạch, tổ chức thực hiện, chỉ đạo và kiểm tra, đánh giá. Điều này phản ánh sự quan tâm của các nhà trường trong việc thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 và từng bước đổi mới hoạt động dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất, năng lực học sinh.

Bên cạnh những kết quả đạt được, nghiên cứu cũng chỉ ra một số hạn chế đáng chú ý như việc sử dụng cơ sở vật chất, thiết bị dạy học chưa thật sự hiệu quả; sự phối hợp chuyên môn giữa giáo viên các lĩnh vực khoa học tự nhiên còn gặp khó khăn; công tác hỗ trợ giáo viên thực hiện dạy học tích hợp chưa đáp ứng đầy đủ yêu cầu thực tiễn; việc sử dụng kết quả kiểm tra, đánh giá để điều chỉnh và cải tiến hoạt động dạy học còn hạn chế.

Một phát hiện đáng chú ý của nghiên cứu là các khó khăn trong quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên có mối liên hệ chặt chẽ với đặc thù của môn học tích hợp. Những hạn chế về điều kiện cơ sở vật chất, thiết bị dạy học và năng lực thực hiện dạy học tích hợp của giáo viên đã ảnh hưởng đến hiệu quả thực hiện các chức năng quản lý trong nhà trường. Điều này cho thấy việc nâng cao chất lượng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên cần được thực hiện đồng bộ từ công tác lập kế hoạch, tổ chức thực hiện, chỉ đạo chuyên môn đến kiểm tra, đánh giá và cải tiến chất lượng.

Kết quả nghiên cứu góp phần cung cấp cơ sở thực tiễn cho các nhà quản lý giáo dục trong việc xây dựng các giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên ở trường THCS, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục trong giai đoạn hiện nay.

Tài liệu tham khảo

- Ban Chấp hành Trung ương Đảng. (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04 tháng 11 năm 2013 của Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2018). *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ban hành Chương trình giáo dục phổ thông*.
- Đặng, Q. B., & Phạm, M. G. (2022). *Tổ chức quản lý giáo dục và trường học*. Hà Nội: NXB Giáo dục Việt Nam.
- Đặng, T. K. O. (2024). Tổng quan nghiên cứu về hoạt động giảng dạy môn Khoa học tự nhiên ở các trường trung học cơ sở. *Tạp chí Thiết bị Giáo dục*, *Tập 2, số 319*, 116-118. Truy cập từ <https://vjol.info.vn/tctbgd/article/view/102148/86126>
- Huỳnh, T. T. D., Đinh, M. Q., & Nguyễn, Q. T. (2023). Thực trạng dạy học môn Khoa học tự nhiên của giáo viên trung học cơ sở ở vùng Đồng bằng sông Cửu Long. *Tạp chí Khoa học Đại học Đồng Tháp*, *12(6)*, 22-29. <https://doi.org/10.52714/dthu.12.6.2023.1112>
- Nguyễn, D. C., & Nguyễn, T. T. D. (2023). Thực trạng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học tự nhiên tại các trường trung học cơ sở huyện Thường Tín, thành phố Hà Nội. *Tạp chí Giáo dục*, *23* (đặc biệt 8), 276-281. Truy cập từ <https://tcgd.tapchigiaoduc.edu.vn/index.php/tapchi/article/view/1028>
- Nguyễn, Q. C., & Nguyễn, T. M. L. (2012). *Đại cương Khoa học quản lý*. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- Quốc hội. (2019). *Luật số 43/2019/QH14: Luật Giáo dục*.
- Trần, K. (2016). *Giáo trình Đại cương khoa học quản lý và quản lý giáo dục*. Hà Nội: NXB Đại học Sư phạm.
- Phạm, N. C. T, Trần, V. Đ, & Phan, N. T. (2022). Quản lý hoạt động trải nghiệm môn Khoa học tự nhiên theo định hướng giáo dục STEM ở trường trung học cơ sở. *Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam*, *18(11)*, 54-61. Truy cập từ http://vjes.vnies.edu.vn/sites/default/files/khdg_tap_18-so_11_nam_2022-54-61.pdf